

CONFRUNTAREA TEHNOPOLARĂ

IMPASUL EUROPEI

(prezentare la Universitatea Româno-Americană

București, 3 noiembrie 2021)

Istorie recentă

6 ianuarie 2021: Asalt asupra Capitolului

- Facebook și Twitter au suspendat conturile lui Donald Trump pentru postări lăudând revoltații.
- Amazon, Apple și Google au blocat accesul la serviciile de web-hosting pentru Parler - alternativa la Twitter pe care susținătorii lui Trump au folosit-o pentru a încuraja și coordona atacul.
- PayPal și Stripe, au stopat procesarea plăților pentru campania lui Trump și pentru conturile celor care au finanțat cheltuielile de călătorie la Washington ale susținătorilor lui Trump.

Instituțiile statului au fost depășite

- Viteza cu care au reacționat companiile de tehnologie se află în deplin contrast cu reacția slabă a instituțiilor guvernamentale.
- Încercarea de a crea în Congres o comisie bi-partizană de investigație, după modelul procedurii ce a urmat după 11 septembrie 2001 a eșuat pe fondul opoziției republicane.
- Poliția a reușit să aresteze câțiva protestatari individuali – dar în cele mai multe cazuri doar pe baza indiciilor pe care le-au lăsat pe rețelele de socializare.
- Când hackerii ruși au spart sistemele de securitate ale agențiilor guvernamentale americane și ale unor mari companii private, nu National Security Agency sau US Cyber Command au fost capabile să depisteze atacul, ci Microsoft.

Emergența actorilor non-statali

- La 400 de ani după Pacea din Westfalia (dreptul statelor de a fi principalii actori ai relațiilor internaționale), câteva mari companii din domeniul tehnologiilor avansate rivalizează cu statele în exercitarea influenței geopolitice.
- Amazon, Apple, Facebook, Google și Twitter nu sunt doar niște companii mari: ele exercită control asupra diverselor aspecte ale societății, economiei și securității naționale, care au fost până acum prerogativele exclusive ale statelor. Același lucru este valabil pentru Alibaba, ByteDance și Tencent, create de chinezi.
- Actorii non-statali de înaltă tehnologie dau din ce în ce mai mult formă transformărilor geopolitice. Ei modelează un cadru în care statele joacă, în care se reprojecționează contractele sociale, viitorul muncii, următoarea revoluție industrială. Aceste companii exercită suveranitate asupra unei țărâmi care există dincolo de capacitatea reglementatorilor de a-l controla: spațiul digital!

Atú-urile Big Tech

- Big Tech au două avantaje de importanță critică, care le permite să exercite o influență geopolitică independentă:
- Primul – nu își exercită puterea într-un spațiu exclusiv fizic, iar oamenii trăiesc din ce în ce mai mult în sinergie cu spațiul digital, care nu poate fi controlat pe deplin de guverne. Oricât ni s-ar părea de ciudat, oamenii au ajuns să interacționeze în primul rând prin mijlocul algoritmilor. Dopamina este furnizată creierului prin notificările Facebook, inteligența artificială a Google și metodele de selectare a produselor de către Amazon, locurile de muncă sunt oferite de LinkedIn. Ar fi o utopie să se creadă că procesul mai poate fi oprit.
- Cel de-al doilea – aceste companii pot oferi întreg spectrul de produse digitale și reale necesare funcționării unei societăți moderne. Eficacitatea Alibaba, Amazon, Google și Microsoft a fost dovedită în timpul pandemiei prin faptul că ele au fost capabile să ofere nu doar produse, ci în primul rând să asigure oamenilor posibilitatea de a munci, copiilor de a învăța, administrației de a funcționa.

Tipologia politică a Big Tech

- Clasificarea politologică a companiilor din Big Tech se poate face prin atitudinea lor față de globalism, naționalism și tehnou-topism (credița că totul este perfect în acel spațiu: Elon Musk – Tesla, SpaceX, Mark Zuckerberg – Meta, Vitalik Buterin – Ethereum, Jack Ma - Alibaba).
- Cum va fi viitorul? Vor trăi oamenii într-o lume cu *internetul din ce în ce mai fragmentat* și unde *companiile de IT vor servi interesele și scopurile statelor* în care sunt încorporate (China a creat „Marele Zid” de control al informațiilor la care au acces cetățenii săi; serviciile americane de supraveghere au dezvoltat „Echelon” pentru monitorizarea comunicațiilor globale), sau ele vor prelua de la guverne controlul, eliberând oamenii de constrângerile granițelor naționale și erijându-se în poziția de forțe globale?
- la sfârșit era dominanței statului, care va fi înlocuită de o tehnou elită capabilă să-și asume responsabilitatea și să ofere bunurile publice socotite până acum drept obligații ale guvernelor?

Money talk

- În octombrie 2021, valoarea de piață a criptomonedelor era de 2,57 trilioane de dolari: 3% din produsul mondial brut. E puțin? Față de începutul anului 2017 a avut loc o creștere de peste 140 de ori!
- Tranzacțiile sunt efectuate prin blockchain, adică anonimizate, descentralizate, ieftine și rapide (dacă o tranzacție de valoarea unui bitcoin prin blockchain costă 4 dolari, echivalentul ei pe plan intern, în SUA, este de 28 dolari prin bancă și durează 2-3 zile și 40 dolari dacă este transfrontalieră).
- Eșafodajul monedei fiduciare, al politicii monetare și regulilor de prudențialitate este pus la încercare. Deja peste 70 de bănci centrale, BCE, FMI și BRI se preocupă intens de introducerea unei monede digitale fiduciare, care să încerce să încetinească preferința consumatorilor pentru cripto-active.
- Banca centrală a Chinei, care a produs deja e-CNY (yuanul digital) pe care îl testează la Beijing, Shanghai și alte zone, dorește să poată fi în măsură ca la Olimpiada de iarnă din 2022 să onoreze în e-CNY toate plățile.

Noile confruntări

- Dacă disfuncțiile dintre democrați și republicani din Congresul SUA convin lobby-ului din Silicon Valley, și, în consecință posibilitatea de control și reglementare a Big Tech este îndepărtată, **în Europa, care nu are încă un cloud propriu, tentația de reglementare este mai vocală și mai ambițioasă.** În China situația este diferită prin aceea că **libertatea companiilor Big Tech este supusă acceptării autocrației, respectiv exportului de interese geopolitice** ale Chinei.
- Un **duel real există doar între China și SUA**, căci nici Europa, nici Rusia nu sunt în prima linie a acestui nou „război”. În ultimul deceniu **80% din investițiile în IA au fost concentrate doar în două țări (SUA și China), în timp ce Europa a reprezentat doar 7%.** Deja în topul mondial al primelor 20 de universități generatoare de brevete în domeniul IA, **17 sunt din China.** China și-a propus ca până în 2030 să ajungă **întâiul centru de inovație în Inteligență Artificială din lume, scop pentru care a demarat un program de investiții anuale în IA de 20 miliarde dolari până în 2025 și câte 60 miliarde dolari/an după această dată.**
- **Alphabet (compania mamă a lui Google), Amazon, Apple, Facebook și Microsoft au decis să aloce 109 miliarde dolari în cercetare și dezvoltare (2019), sumă egală cu totalul cheltuielilor publice și private pentru R&D ale Germaniei și de două ori mai mult decât în cazul Angliei.** Astăzi, construirea unei fabrici de semiconductori costă cca 15 miliarde euro și pentru conceperea și operarea ei este nevoie de „legiuni” de ingineri cu foarte înaltă calificare. În acest proces, din păcate, Europa nu este realmente prezentă.

Lupta pentru spațiul digital

- În negocierile dintre corporațiile din domeniul High Tech și guverne pentru controlul spațiului digital există trei opțiuni: *a) statul își păstrează supremația* premiind campionii naționali; *b) corporațiile smulg controlul statului asupra spațiului digital și dau globaliștilor și mai multă putere*; *c) statul își diluează puterea în favoarea tehnou-topismului*.
- Marii perdanți sunt europenii, deoarece nu au nici companii de tehnologii avansate care să concureze pe cele din SUA și China, și nici care să aibă capacitatea lor financiară. Încercarea Europei de a dobândi suveranitate digitală este îndoielnică, rămânându-i viabilă alternativa de a urma agenda Washingtonului, care în ultimii ani a dat tot mai puține dovezi de interes față de Europa.
- Niciun guvern nu are suficientă forță să susțină competitivitatea economică și tehnologică pe termen lung, dacă va adopta politici orientate spre interior. Între naționaliști și globaliști, tehnou-topiștii se înscriu tot mai mult pe linia proiectelor descentralizate, care explorează noi frontiere ale cunoașterii și valorificării lor, cu scopul de a pune la dispoziție produse și servicii esențiale, de tipul consensului hibrid descentralizat interoperabil – metaverse-ul (smart contracts rulate în structuri modulare de blockchain independente).

B-HUB FOR EUROPE

- Proiect de accelerare a startup-urilor în Europa, început în 2020 cu o finanțare europeană de 1.642.995,13 Euro, la care participă companii din cinci state membre ale UE (Italia, Germania, România, Lituania și Franța).
- Vizează susținerea startup-urilor capabile să ofere soluții de high-tech pentru afaceri, sprijinindu-se pe inovațiile europene din domeniul blockchain pentru conceperea modelelor de afaceri, depistarea inovațiilor cu potențial ridicat și facilitarea accesului rapid la finanțare și la piețe.
- Obiectiv: explorarea proceselor de co-creativitate între membrii blockchain: startup, organizații publice, corporații și IMM-uri. Utilitatea proiectului este probată de situația anacronică în care se găsește piața românească, unde din cele cca 100 de startup-uri înregistrate ca active doar 10-12% sunt funcționale și ele acționează mai ales pe piețele mari din Asia, Europa și America, în timp ce pe piața românească ele sunt quasi-necunoscute.

Europa deșirată

- Tehnologia și politica nu merg mână în mână în Europa
- Unitatea devine din ce în ce mai firavă prin confruntarea cu suveranismul (lideri Polonia și Ungaria)
- Redescoperirea națiunilor și slăbirea sentimentului de apartenență la un spațiu comun de civilizație și cultură (incapacitatea administrativă a autorităților de a valorifica statutul de membru UE și intensificarea discursului naționalist, eurosceptic, au contribuit decisiv la scăderea încrederii în valorile europene: sondajul *INSCOP Research & Verifield – septembrie 2021* – relevă că 68,5% dintre românii chestionați consideră că interesele naționale trebuie să fie prioritare față de cele ale UE, chiar cu prețul renunțării la apartenența la UE
- Efectul Brexit-ului asupra identității naționale
- Maturizarea societăților est-europene după izolarea totalitară
- Asocierea unei dimensiuni politice a cererii de revedere a Tratatului de la Trianon
- Piața unică: un câștig sau un furt?

Maturizarea esticilor

Pachetul de programe de redresare și reziliență a fost conceput în ideea unei Uniuni a membrilor și a adâncirii ei.

- Nu este deloc probabil ca orgoliile naționale să fie înfrânte și, ca urmare, o Europă care nu va fi capabilă să înfrângă disfuncțiile dintre națiunile care a compun nu are suficientă legitimitate pentru a justifica aspirația de a deveni o Uniune reală. Deja poziții exprimate în Parlamentul olandez sau de diplomația luxemburgheză lasă să se înțeleagă că în afara unei înțelegeri uniforme a statului de drept, Uniunea nu va mai avea aceeași configurație și că „nici un stat, astăzi membru, nu este indispensabil”.
- Formula actuală, a unei Europe construită pe integrarea într-o comunitate de destin, dar cu o administrare interguvernamentală, nu a performat și ideea unei alianțe în funcție de interesele naționale tinde să câștige teren. Dar și în interiorul statelor fondatoare există voci care exprimă dorința ruperii de constrângerile juridice ale CJUE și Curții europene pentru drepturile omului (Eric Zemmour, candidat la președinția Franței), pentru a putea să-și pună în practică programul de stopare a imigrației și întărire a statului polițienesc.